

ROMANTISCHE, REBELSE JEUGD

Jeugd houdt ook revolte in. Revolte tegen de heersende tijdsgeest, revolte tegen de 'instellingen' of overgeleverde waarden en normen. Individueel of in groep. Een voorbeeld van dit laatste was in eigen land het Joe English Gilde. Robbe Devriese wijdt er in dit nummer een uitvoerig stuk aan. De zinsnede die het wezen van het Gilde blootlegt, luidt dat ze *"beïnvloed [was] door de Duitse 'Jugendbewegung' en met name de 'Wandervogel'"*.

De Wandervogel als aanzet van de Duitse jeugdbeweging heeft haast een mythische bijklank gekregen. De geregistreerde vereniging – want dat was ze naar geldend recht sinds haar oprichting op 4 november 1901 in Steglitz (Berlijn) – had als doel het organiseren van wandeltochten van scholieren (*Schüler*) en studenten in de vrije natuur. Net zoals het Joe English Gilde *"een terugkeer naar de natuur als alternatief voor de industriële samenleving [bepleitte]"*, liet Wandervogel zich inspireren door de idealen van de romantiek. De Duitse industrie draaide in die jaren op volle toeren. *'Schülerfahrten'* of wandeltochten waren dan ook een middel om los te komen van het korset waarin school en maatschappij de jonge mensen hadden ingesnoerd. Ze drukten verbondenheid met de natuur en een herbezinning op de volkscultuur uit.

Het was ook de tijd van de *'Lebensphilosophie'* waarbij *'Leben'* in de woorden van de filosoof en literatuurwetenschapper Rüdiger Safranski als 'strijdparool' fungeerde tegen het rationalisme en het materialisme van het *'Deutsches Reich'*. *'Leben'* stond ook voor 'creativiteit, een oceaan aan mogelijkheden', was 'opbreken naar verre oevers'. Het 'materialisme' was de ingesteldheid van de burgerij, die – het moet gezegd – daarmee van Duitsland een industriële en technologische grootmacht had gemaakt. Daartegen revolteerden dus jonge mensen, en vooral zij die het zich als kinderen van diezelfde bourgeoisie konden veroorloven.

De droom van een nieuwe, romantisch geïnspireerde samenleving uitte zich ook op de bijeenkomst die de *'Freideutsche Jugendbewegung'* op 11 en 12 oktober 1913 organiseerde op de berg Hoher Meißner bij Kassel. 'Wandervogel' liet haar leden de deelname toe, ook al distantieerde ze er zich als politiek neutrale vereniging van. Terwijl het keizerlijke Duitsland op hetzelfde ogenblik met veel bombast

de 100ste verjaardag vierde van de *'Völkerschlacht'*, de overwinning op Napoleon bij Leipzig, zwoeren jonge studenten op de eerste *'Freideutscher Jugendtag'* plechtig: *"De Vrije Duitse Jeugd wil naar eigen keuze, in eigen verantwoording, met innerlijke waarachtigheid haar leven vormgeven"*.

Diezelfde romantische geest bezielde ook het Joe English Gilde. Maar hier was nog een aspect bijgekomen. De oprichting ervan voltrok zich in een tijdsgewricht waarin totalitaire ideologieën als communisme en fascisme opgeld maakten. Ze dienden zich als antwoord aan op de Eerste Wereldoorlog die de oude burgerlijke orde met al haar zekerheden had begraven in de loopgraven en op de slagvelden. De tweespalt tussen links en rechts zou het Gilde uiteindelijk verscheuren. Ook de Wandervogel werd in de jaren 1920 verdrongen door de *'Bündische Jugend'* die meer politiek geëngageerd was in Duits-nationalistische zin. Het ging niet enkel meer om reizen, maar nog meer om de afwijzing van de bestaande staatsstructuren. Uiteindelijk zouden Wandervogel, *'die Bündischen'* en partijgebonden jeugdbewegingen in het Derde Rijk verboden of opgeslokt worden door de Hitlerjeugd.

Dirk Rochtus | voorzitter van het ADVN

(1) R. Safranski, *Romantik. Eine deutsche Affäre*, München, 2007, p. 300.

Rüdiger Safranski, 2013. [Wikimedia Commons]